

Pomnimo: Čim več naročnikov, tem boljši in cenejši list. Čim boljši in čim močnejši bo list, tem izdatnejšo bo propaganda. S propagando pa se bo večala naša vera in požrtvovalnost.
Savez Jugoslovenskih emigrantov in udržen.

ISTRA

GLASILLO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

FAŠIZAM I PRAVO ČOVJEKA

Ima jedno područje, na kojem talijanski fašizam ovaj tas daje oružje svjetskoj reakciji, područje, na kojem talijanski fašizam smije da za se uzme pravo na izvjesni primat, da se postavi kao pionir svjetske reakcije: područje prava. Jurističku je doktrinu fašizma formulirao Alfredo Rocco.

Do 1924 bila je ličnost Rocco-a izgubljena u brojnoj skupini »novih ljudi« koja je fašizam dovela na vlast. Promjene, koje je napravio fašizam, od 1924 do danas, doveli su do izvjesnog izbora u vodećem fašističkom osoblju, i tu se probila ličnost Rocco-a. On je postao bez sumnje najutjecajnija ličnost poslije Duce-a. Zakoni o stampi, o ilegalnim organizacijama, o sindikatu, o disciplini radnih odnosa, o birokraciji, o progostvima, o obrani države, o odnosu prema Crkvi — one su djelo Rocco-vog, i to su oni zakoni koji fašističkoj državi daju njezin karakteristični zakon, više nego Mussolini-jevi govorovi, ili nego Rocco-ve knjige, koje imaju zadaću, da daju teoretsko opravdanje za kolebanja koje je fašizam pravio.

Rocco danas gospodari na talijanskim univerzitetima. Stvorene su nove katedre, da se u redu nauka sveučilišta napravi prostor za pravnu nauku Rocco-a. Budžetiranje su enormne svote, da se talijanski zakoni, to jest Rocco-ve teorije, upoznaju u inozemstvu. Madžarski, rumunjski, poljski, njemački i francuski fašisti dali su se zavestiti, profesionalnim prerušenjem, koje je Rocco dao reakciji, i kao papige ponavljaju formule o »korporativnom parlamentu«, o »ekonomskoj demokraciji« i t. d. To je dovelo i tom, da je Rocco kao ideolog za evropsku reakciju prorok koji je sišao na zemlju da konačno dotute marksizam i liberalizam.

Rocco izvodi čitavu svoju doktrinu o pravu i zakone o državi iz slijedeće osnovne dogme: Čovječanstvo eksistira kao biološka, ne kao socijalna činjenica. Naprotiv, pojedina ljudska društva eksistiraju kao biološke i socijalne činjenice; ona su ulomci ljudskoga roda sa jednom jedinstvenom organizacijom, da prave ciljeve toga roda sklope skupa (A. Rocco: Doktrina fašizma i njezino mjesto u povijesti. Milano 1925, str. 11.)

Drugim riječima: Ljudsko društvo nije socialna realnost; samo su nacije socialne realnosti. Time što Rocco poriče da postoji ljudsko društvo, on poriče čovjeka. Čovjek ne eksistira, samo gradjanin eksistira. Ne gradjanin općenito uzevi, nego gradjanin u osobitom smislu, koji ima posao, koji je unesen kod civilnog staležnog ureda i u popisu onih koji plaćaju porez. »Fašizam misli, da se nacionalno društvo sastoji u tome da se individuum muštra kako bi se učinio instrumentom za socialne svrhe.« (Rocco, u spomenutoj knjizi, str. 14.) »Nacija jes — izjavio je tada Rocco — učenik — božanska, jer je konkretni izraz za postajanje duha, i uslijed toga ono obuhvaća rod i vrstu, jer je sinjeza univerzalnoga i individualnoga, tako da isto toliko u sebi obuhvaća obrazloženje za naša prava kao za naše dužnosti, isto toliko daje obrazloženje za razvijanje naše individualnosti, kao za njezino ograničenje.« (B. Giuliani, Politiko istkovito Italije Firence 1924, str. 200.) Pod naciju razumijeva Rocco beskrajni red prošlih, sadašnjih i budućih generacija, koji su na tome učestvovali, koji učestvuju i koji će učestvovati. Dovoljno je jednostavno pokazati na drecetu suprotnost između ideje božanske nacije, kako ju je formulirao Rocco, i nacionalne činjenice, kako se ona pokazuje u povijesti, na priliku u talijanskoj povijesti, da to govorničko umjetničko djelo lišimo njegove odjeće koju mu daju tu navedene definicije. Svakomu je jasno, da su to mješavini sapunjače; ali svakot mora također znati da se radi o vrlo staromu sapunu, koji je Rocco izradio iz magazina reakcionarne njemačke kulture. Fichte upotrebljava, u »Besjede njemačkoj naciji«, gotovo iste riječi, da dokaže božanskoj naciji i njenoj prvenstvo pred svima drugim narodima. Rocco nije ništa pronašao. On je kopirao Hegela i Fichte-a, dogmu o božanskoj naciji i onu o jurističkoj državi, i od toga napravio teoriju o organskoj državi, državi, koja se identificira sa nacijom i za koju se svaki gradjanin, koji se državi usprotivi, automatski stavljaju izvan nacije: on se ne postavlja protiv zakona, nego izvan zakona, to jest on više ne eksistira. Ideja o organskoj državi dala bi dobro gradju o kakav film: prestatite sebi organsku državu kao živ organizam, koji ima dušu i tijelo, kod kojega su individualni čelije u klase tkiva. Ali jao! Ni ta teorija nije brašno iz fašističke vreće. Može se reći da je stara toliko količina filozofija; ali Nijemac Schelling jest onaj s kojim je ona skopčana u kulturnoj povijesti. Jedan njemački profesor, Schellingov učenik, mislio je, da se urede odnosi

DVA APŠENJA NA ĆIĆARIJI

Tajna policija odvela Grgu Šverka i Grgu Poropata iz Vodica Grgo Bubnjić konfirman na Liparima, osudjen je i na 2 godine i sedam mjeseci zatvora

Vodice, marta 1935. — Prošle godine u mjesecu junu iavili smo, da je naš bivši scoski župan Grgo Bubnjić bio iz riječkih zatvora poslan u konfinciju. Kako smo mogli doznati od samih karabiniera, koji dolaze k nama iz naše općine Materije, Bubnjić Grgo se nalazio na otoku Lipari u konfinciji, a sad je ponovno osudjen na Liparima još na 2 godine i 7 mjeseci po-sednog zatvora, kojeg će morati da nastupi nakon konfincije.

Nam blagdan sv. Josipa, 19 marta, naše se je selo uskomešalo i užbunilo. Došla je u naše selo tajna policija sa nekoliko karabiniera, te su napravili veliku premetačinu u kući Šverka Grge, trgovca. Ovu su premetačinu napravili bez ikakvog rezultata jer nisu našli uopće ništa, što bi kompromitovalo Šverkota. Ali usprkos toga što nisu uspeli u premetačini, njega su uapsili i odveli za »Povoda« njegovog uapšenja. Koliko smo mogli doznati, je taj Šverko Grgo ima svoju kuću i imanje u Kastvu, t. i. u Jugoslaviji, i pred jedno 20 dana on je sa redovitim i ispravnim putnicom, koju je dobio od ovdašnjih naših vlasti, išao u Kastav pogledati svoje imanje i dao popraviti svoju kuću. I evo nakon

negovog povratka iz Kastva postao je ovdašnjim vlastima »opasan«.

Svetko Grgo uživo je u našem selu i u cijeloj Ćićariji veliko poštovanje, jer je vrlo došten i čestit čoviek. U našem je selu preko 35 godina neprekidno bio općinskim odbornikom, a u više navrata kroz to vrijeme bio je i seoski starješina.

Par danaiza uapšenja Šverkote Grge došla je ponovno u naše selo tajna policija i karabinieri i zatvorili su gostionu i meninu Šverkota.

Istoga dana kada je bio uapšen Šverko Grgo uapsili su u našem selu još jednog našeg čovjeka, Poropata Grga. Poropat je bio okolo 2 godine u Jugoslaviji, od kuda se je povratio kući zbog neupešenja. Poropat Grgo bio se vratio iz Jugoslavije zajedno sa dok. Ivanom Juriševićem, a prije toga je on bio 14 godina u Sjevernoj Americi.

Inače kako kod nas, a tako i u cijeloj Ćićariji, zavladao je užasan glad, kakvog se od kako postoji naše selo, ne pamti. Ne znamo što će biti u budućem, ier sve ono što smo imali i spremali kroz zimu za sieme. Sve smo morali vojeti. Bojimo se, da će nam polja i njive ovog lieta ostati pusta.

Vsi slovanski napisi v cerkvah morajo izginuti!

NEDVOMNA KRSITEV KONKORDATA

Trst, 3 aprila. Italijanske politične oblasti v Pulju so izdale odlok vsem občinam, da takoj izbrišejo vse slovenske verske napisne iz katoliških cerkv. To brišanje napisov iz svetih hramov je prišlo po ukinitvi vseh slovenskih in hrvatskih napisov na nagrobnih spomenikih in križih, ki se nahajajo ob vaških potih, kakor tudi po ukinjenju sloven-

skih šol in društev in uporabljaju slovenskega jezika v cerkvah. Tako postopanje je v protislovju s predpisi konkordata, katerega sta sklenili italijanska vlada in Vatikan. Govori se, da bodo zaradi tega odloka prefekti v Pulju pristojne cerkvene oblasti v Istri protestirale pri italijanski vladi.

(Slovenace)

ZAPLIJENA „ISTRE“

Posljednji broj našega lista (br. 13) bio je zaplijenjen. Državno odvjetništvo izdalо je naredjenje o zapljeni na te-

melju 19 čl. Zakona o stampi u savezu sa čl. 3 Zakona o izmjenama i dopuna-ma zakona o stampi.

izmedju Crkve i Države, polazeći od činjenice da je Država (u njemačkom jeziku!) Op. prevodioča muškoga a Crkva ženskoga roda. Neki drugi njemački profesor unio je državu u zoološki traktat.

Talijanska se buržoazija ispriprostila demokratskih institucija, ostavila je staru liberalnu ideologiju; osnovna natela, koja su se vodila za vrijeme čitave periode njezina opstajanja, poriče i nabavila je sebi novu ideologiju. Ideologija Rocco-a, u kojoj se on prikazuje kao obnovitelj evropske kulture, je stara i vječita ideologija svih absolutističkih država. Fašistička je država Hobbesov Leviathan, pravi smrtni Bog, koju čovjek, ne gledeći na besmrtnoga Boga, zahtavlja svoj mir i zaštitu. Spinoza je identificirao državu sa vlastu Boga, de Maistre ju je identificirao sa aristokracijom i monarštim. Rocco ju je identificirao sa gradjanskim reakcijom. Ali proces je isti a i rezultat ostaje sebi jednok.

Prigovor: nema li u Italiji nikakvih sindikata? Nikakvih kulturnih organizacija? Nikakvih modernih udruženja, kakvih u absolutističkim monarhijama nije bilo? Kako absolutistička ideologija Rocco-a uskladjuje svoja prava s onima države? U ekstenciji absolutističkih autoritativnih država na jednoj i velike masovne organizacije na drugoj strani leži jedna karakteristika fašizma; ali Rocco nam daje ključ tajne: on nam razražava, kako je to slaganje mišljeno.

Fašizam misli, da je problem državnoga prava problem koji traže. Prava individualna, u mjeri po kojoj se ona upoznaju, samo su refleksi prava države. (A. Rocco, gorespondujuci djelu, str. 14.) Individuum je gradjanin, radnik, on uživa slobodu kretanja, slobodu mišljena — u granicama koje mu država određuje. Država ima svoje granice, koje u njoj postoje, granice održavanja, prostiranja, usavršavanja, koje su vrlo različite od granice individuala od kojih se ona sastoji. (Rocco, isto djelo, str. 13.) Postoje dakle prava radnika samo kao odzore, stvaranja, održavanja, određenja države. Ona postoe samo kao održena prava. Autoritet fašističkih sindikata je refleksivni; on je do pušten od državnog autoriteta (prefekta ili predsjednika vlade). Tački državni autoritet jedini je stvarni autoritet, jedini pravobitni, ne-refleksivni autoritet, izvor svega prava. Prava fašističkih poslanika (zakonodavna moć) jesu refleksivna prava; poslanike biraju eleksektivna vlast, ona ih naziva i može u sva-

kom času opozvati. Prava sudaca (sudacka vlast) jesu refleksivna prava, jer i suce bira eleksektivna i može ih svaki čas otpustiti. Nema dakle nikakve fašističke legalnosti, nikakva pisana zakonskoga tijela, iz kojega bi kakav opozicionalni pokret mogao izvesti svoje pravo na postojanje. Jedini je zakon interes gradjanske države. Sve koncesije koje može da pravi nisu ništa nego koncesije, prolazna odobrenja. Formula fašizma glasi: »Sve državi, ništa izvan države, ništa protiv države. To je jedina juristička mudrost Rocco-a. Ali i tu se radi o pozajmljenoj mudrosti. Teorija je o refleksivnim pravima istotako import iz Njemačke. Njemačko je štavše ime: Reflexrechte (refleksivna prava). Import njemačkih maština u Italiju poslije rata se smanjio ali import je ideoloških produkata, kako se vidi, porastao. Reaktivne teorije, kojih se njemačka buržoazija 1919 morala odreći, da se prilagodi Weimarskoj konstituciji, poprimljene su u Italiji, gdje ih je Rocco prestario kao svoje. I na toj se teoriji gradi danas poduka na talijanskim svezušilištima. Na toj se teoriji osniva znova ideologija talijanske buržoazije.

Refleksivna prava, koje fašizam spravlja talijanskim radnicima, po svojoj su substantiji iste vrste, kao prava koje u svima zemljama milosrdni gradjanin priznaje životinjama. Konačno čovjek pripada društvu za zaštitu životinja, i ima propisa koji životinju zakonski štite. Ali nijedan jurist nije do danas zastupao načelo, da su životinje podložne čovjeku; ne, prava koja se odobravaju životinjama jesu refleksivna prava od kojih one mogu pasivno profitirati jer su to odobrenja njihovih gospodara.

Pojam je refleksivnih prava još stariji. Već rimski robovi nemadoše nikakvih vlasničkih prava; ipak je uvijek bilo pravo koje ih je zaštitivalo i dopušталo im izvjesne ograničene koristi. Ali robovi ne samo da nisu mogli zahtijevati nikakva poboljšanja prava, oni nisu mogli tražiti ni primjenjivanje postojećih prava. Polakšice koje su uživali u mirnim vremenima bijahu refleksivna prava. Oni koji su ih dopuštili, mogu ih ugnjetavati, mijenjati, ukliditi, po svojoj volji. To je bilanca originalnih otkrića Alfreda Rocco-a — ideologa evropske reakcije, zakonodavca fašizma.

Jedina je zasluga fašizma što je posprešio da sazore unutrašnje manjčavosti starih kulturnih smjerova i što je zaštratio su-

NAŠ USKRŠNJI BROJ

Idući broj našega lista bit će uskršnji

AKCIJA SAVEZA ZA NAŠ LIST

Savez jugoslovenskih emigrantskih udruženja u Jugoslaviji Organizatorno-propagandni odsek je rasposlal sledećo okrožnico:

Vsem saveznim članicam in vsem emigrantom!

Naš tisk v vsako jugoslovensko hišo! Odsek vam s to okrožnico pošilja »Splošna navodila za propagando tisk« in referat »O pomenu našega tiska«.

Prosimo Vas, da točno in vestno izvršite sledeća navodila:

1. Takoj po prejemu teh naših okrožnici skličite odborovo sejo ter izvolite tiskovnega referenta oz. načelnika tiskovnega odseka. V teku enega tedna skličite sestanek članstva, kjer naj kdo izmed vas govori »O pomenu našega tiska«.

2. Tiskovni referent oz. načelnik naj si na tem sestanku izbere sodelavce in pomočnike. Skupno z njimi naj točno pregleda in predela posebna »Navodila« in naj prične takoj z lokalnim prilikam primernim delom.

3. Tiskovni referent oz. načelnik naj stopi takoj v stik z upravo in uredništvom »Istrek v Zagrebu« (Masarykova 28), ki mu bo poslala bloke za nabiranje naročnikov lista in inseratov ter cenik inseratov z navodili

4. Velikonočna številka »Istrek« izide okoli 19. aprila, zato mora biti delo pospešeno in oglasi nabrani čimprej ter poslani najkasneje do 15. aprila upravi »Istrek« obenem z nakazilom denarja.

5. Nabiralcu naročnikov in oglasov morajo biti absolutno zanesljivi; njihova imena javite s točnim naslovom istočasno upravi »Istrek« in odseku.

6. Odsek je v zvezi z uredništvom »Istrek«. Prosimo, da naberec čimveč novih naročnikov, da zberete čimveč oglasov, da po možnosti izvedete za naš tisk primerne zbirke. Vsa društva in posamezniki, ki se bodo odzvali in delali za naš tisk, bodo objavljeni v »Istrek« s točnimi označbami kaj so za naš tisk doprinesli.

Delo započnite z elanom! Povdaremo.

1. Naša emigracija je ena družina. Njeni člani morajo tekmovati na vseh poljih našega udejstovanja.

2. Naš tisk mora v sleherno jugoslovensko hišo! Sleherni Jugoslovan je dolžan podpreti naš tisk, ki je:

**KAKO FAŠISTIČKA ŠTAMPA
KOMENTIRA GOVOR SVETOG OCA
PAPE NA TAJNOM KONZITORIJU**

Stampa donosi ovu vijest iz Rima: Nakon tajnog konzistorija na kojem je obavljena kanonizacija engleskih mučenika kardinala Fishera i Tome Moora održat će se u četvrtak 4. o. mj. javni konzistorij u Vatikanu. Govor sv. oca pape koji je održan na tajnom konzistoriju pred kardinalima izazvao je najbolji utisak. Papa je u svom govoru istakao potrebu mira i naglasio, da svijet proživljava ne samo ekonomsku nego i duboku moralnu krizu. Samo sa kršćanstvom može se spasiti svijet od nove nesreće. Akciju svih dobromislećih državnika, koji rade na održanju mira papa je pozdravio i sazvao blagoslov božji nad napačenim narodom.

«Giornale d'Italia» smatra, da će papin govor imati velikog odjeka u cijekom kršćanskom svijetu. Papa je osudio one, koji bi pokušali da izazovu rat i tako survaju čovječanstvo u novu nesreću i propast. Fašistička Italija ne boji se rata i spremna je odbiti svakog neprijatelja, koji bi se usudio da je napadne. Italija je pri tome dala mnogo dokaza svojih miroljubivih namjera, pa i sada aktivno suraduje na tome, da se u Evropi i svijetu organizira mir. Ona je prva u redu između onih država, koje žele da papina želja nađe svugdje na razumijevanje.

**SV. OČE
IN MEDNARODNE POGODE**

Poročajo, da izide koncem aprila posebno pismo sv. očeta o miru in njegovih predpogođih. V njem bo poglavar katoličke Crkve svaril narode pred novimi vojnama, ki bi uničile vso civilizacijo. Menda bo pismo najvažnejši dokument sv. stolice na vesoljni svet. Listi še poročajo, da bo papež u pismu posebej opozoril na to, da kot Kristusov namestnik na zemlji ne sme biti krv očitka, da ni svaril človeštva k miru. V posebnem pa bo grajal nezvestobo napram slovensko sprejetim mednarodnim pogodbam.

**HVARSKI BISKUP PUŠĆ
O FAŠIZMU**

Hvarski biskup Mihovio Pušić govor u ovogodišnjem korizmenoj pastirskej poslaniči o poglavitoj Kristovoj nauci o ljubavi, kao najvećoj zapovijedi Božjoj. Prilikom užvišenosti i božansku originalnost Kristove nauke o ljubavi. Govori o kršćanskoj ljubavi i društvenoj pravdi, pa zaključuje poslanicu sa razlaganjem o ljubavi prema domovini. On kaže:

«Ima osobito dandanas raznih struja, koje uzvisuju narod kao nekakvo božanstvo, i njemu podređuju iste Božje zakone, kako to vidimo kod novopoganskog njemačkog rasizma, kod fašizma i sličnih pojava. Zadnjo krščanin ne može da prihvati takove nauke, jer za njega vrijedi prva zapovijed Božja, koja glasi: »Ja sam Gospodin Bog, te, nećeš imati drugoga boga izvan mene. Za kršćanina je ljubav domovine svoga naroda stroga dužnost, ali nije nikakvo običavanje ili idoloratrija.»

**RIJEČKI BISKUP SANTIN
I MUSSOLINIJEVA
AGITACIJA ZA RADJANJE**

Na Rijeci korizma, traje već onamo od 17. novembra 1918. i neće nikako do svršti.

Naš biskup Santin, rođeni Sanzin, izdao je nekakvu korizmenu poslanicu, punu zdravog humora. Tu se ne govori ni o pokori ni o kakvoj pripravi na muku i smrt Isusovu, već jedino o potrebi da talijanske žene radaju što više djece, jer da tako hode Mussolini... I biskup pozivlje sve i svakoga, da i u tome izvrše svoju poljupnu dužnost.

A da vam je slušati župnika u Opatiji, kako on to energično objašnjuje: — Duce comanda: Voglio molti bimbi — e noi rispondiamo: — pronti! — e ubbidiamo. (Duce zapovijeda: Hoću mnogo djece! — a mi odgovoramo: Evo nas na djelu — i slušamo!)

Ovo je sve lijepo. Reverendo, ali nemojte za Boga! takve stvari prijavite s oltara!

(Rokac)

**BENEŠKI KARDINAL
LAFONTAINE O FAŠIZMU**

Augusta lanskega leta je bila v Italiji grupa avstrijske heimwehrovske mladine. Pod vodstvom mladih fašistov so si mlađi heimwehrovci ogledali Venecijo in so bili sprejeti tudi pri kardinalu Lafontaineu. V svojem nagovoru je kardinal poveličeval utrditev miru med narodi po fašizmu in grandiozno delo, ki ga je napravil doslej fašizem in ga se zasleduje.

VATIKAN in KOLONIZACIJA

«Osservatore Romano» je v začetku marca objavil sledeće značilne misli:

«Kolonizacija je delo neizmerne človeške skupnosti, izvršeno z vrzajno potporježljivostjo, velikim pogonom in bratsko ljubezni... Materialno bogatstvo, ki ga nudi zemlja, ne sme ostati neizkorisćeno in, ē narodi, ki so gospodari tegu bogatstva, ne morejo sami izkorisćati, si morajo dati pomagati in voditi... Cerkev je vedno zagovarjala in podpirala kolonizacijo s populnim pokroviteljskim pristankom.»

Kaj imajo Italijani v Dalmaciji

Hvar: otroški vrtec, ljudska šola, krožek »Biondi«, ljudska knjižnica;

Trogir: ljudska šola, čitalnica; Šibenik: ljudska šola, kazina, delavska zavarovalnica;

Korčula: društvo »Italijanska zveza«, knjižnica, delavska zavarovalnica;

Stari grad na moru: krožek »Pharea«.

Poleg že obstoječih šestih ljudskih šol, nameravajo ustanoviti še ljudska šola v Kotoru. Šole obiskujejo tudi otroci oddajenejših krajev. Za nje skrbi »Lega Cultura«, ki jim daja v šoli hrano. V zadnjem času število učencev stalno narašča (gotovo ne zaradi porasta italijanskega prebivalstva, ampak zaradi hrane in fašistične propagande). Ljudska knjižnica nameravajo ustanoviti še na Krku in Dubrovniku.

Kot že omenjeno imajo svojo cerkev v Splitu in Dubrovniku in so torej u verskem pogledu samostojni, a se klub temu še vedno pritožujejo.

**ANTONIO CIPPICO
KOMEMORIRAN
U TALIJANSKOM SENATU**

Mussolini je pridružuje izjavama Federzonija

Dne 18 marta talijanski senat je komemorirao smrt senatora Antonia Cippica, glasovitog borca za Dalmaciju. Komemorativni govor održao je predsjednik senata Luigi Federzoni. Za Cippica kaže Federzoni, da je Zadarin »od stare familije iz Trogira«. On je bio jedan »od najoduševljenijih pionira jadranskog iridentizma«. »Poslije rata bacio se svim zanosom u borbu za jadranske rivendikacije«. Federzoni govori o njegovom »Arhivu za historiju Dalmacije« u kojem su sabrani dokumenti, svjedočanstva i informacije o slavnoj latinskoj i venecijanskoj civilizaciji tega kraja. Još je mnoge stvari rekao Federzoni o Cippicu.

U izvještajima fašistička stampa o toj sjednici senata poslije govora Federzoni rečer je ovo:

»Mussolini, šef vlade, kaže: »Vlada se pridružuje plementitim riječima žaljenja, koje su na uspomenu pokojnog senatora izrečene od odličnog predsjednika ove skupštine.«

TALIJANSKI DOBROVOLJCI I DALMATINSKI IRENTISTI JEDNA ORGANIZACIJA

Skupština dalmatinskih iridentista u Puli

Dne 24 marta održana je u Puli godišnja skupština Udrženja ratnih dobrevoljaca i Grupe plavih dalmatinaca. Prema obavijesti, koja je izšla u »Corriere istriano« vidi se, da te dvije organizacije nemaju samo zajedničke prostorije, nego da je to jedna ista organizacija. Prenosimo doslovan tekst te obavijesti kao dokument:

»Il rapporto annuale dei Volontari e degli Azzurri. — Domenica 24 corrente ad ore 10.30 verrà tenuto nella sala del Dopolavoro provinciale (Riva Vitt. Em. III) l'annuale rapporto degli associati alla Sezione Volontari di guerra ed al Gruppo Azzurri di Dalmazia. Alle relazioni morali e finanziarie, che saranno tenute dai rispettivi presidenti, seguirà la commemorazione del compianto Senatore Cippico, volontario dalmata. — Tutti i Volontari e gli Azzurri sono tenuți a presenziarvi.«

PROPAGANDNI KONCERTAT »DALMATICE« U TRSTU

Na dan godišnjice osnivanja fašizma organizacija dalmatinskih iridentista u Trstu »Dalmatica« priredila je svečani koncert, na kojem je nastupila filharmonička sekacija »Antonio Bajamonti«. Takvim akcijama »Dalmatica« okuplja prijatelje Dalmacije i širi svoju ideju.

**TALIJANSKA PREDAVANJA
O SPLITSKOJ
DIOKLECIJANOVOJ PALAČI**

Trščanski arhitekt Arduino Berlam u poslednje je vrijeme na raznim mjestima održao svoje predavanje pod naslovom »Il palazzo imperiale die Diocleziano«. Dne 21 marta on je to predavanje održao u društvu dalmatinskih iridentista »Dalmatica« u Trstu. Ta se predavanja u štampi reklamiraju kao propaganda za talijansku Dalmaciju.

FAŠISTIČKE ORGANIZACIJE U DALMACIJI?

U Speziji je umro Ettore Parini, otac Piera Parinija, generalnog direktora fajzma »Cortellazzo«. Zadarski »San Marco« izražava saučeće Pieru Pariniju pa kaže:

»Crne košulje Dalmacije učestvuju iskreno u velikoj tuzi onorevole Piera Parinija, sjećajući se njegovih djela u korist naših zemljaka u Fašjima u inostranstvu.«

JEDAN TALIJANSKI TORPILJER NOSI IME JABLANKA

U talijanskoj štampi citira se ovih dana, povodom oluje na Jadranu, torpiljer s imenom »Cortellazzo«. To je talijanski naziv malog mesta Jablanka na jugoslavenskoj obali.

KNJIGA O TALIJANIMA U INOSTRANSTVU PA I ONIMA U DALMACIJI

Trst, aprila 1935. U kolekciji »Panorami di vita fascista« milanskog izdavača Mondadorija izšla je knjiga »Gli Italiani nel mondo«, koju je napisao sekretar fašističke stranke u inostranstvu Piero Parini. Tu on govori i o Talijanima u Dalmaciji, s naročitim obzirom na fašističku organizaciju. Govori o talijanskim školama u inostranstvu, o propagandi, koja se medju njima provodi, o svim onim akcijama, koje nastoje da Talljane u inostranstvu privežu za fašizam. Svakako jedna interesantna knjiga, naročito zato, jer ju je napisao Parini, kojem je Mussolini povjerio širenje fašizma medju Talijanima u inostranstvu.

BOSCO DALMATICO« U GENOVI

Neki Mario Maria Martini napisao je zbirku pjesama pod naslovom »Il cuore del tempo«. Zadarski »San Marco« piše o toj zbirki pjesama pa kaže ko je taj Martini:

»Dalmatinska akcija u Genovi od 1920 dalje apsorbirala je sasvim njegov život i on je bio onaj koji je dao ideju i koje je inauguirao na Colle di Peralto »Dalmatinski šum«, gdje za svaki naš neoslobodjeni grad raste stablo kao simbol nade.«

Što je postigla velika njemačka kampanja za Južni Tirol Talijanski uzmak u Bozenu?

Spomenik W. von der Vogelweida bit će samo premješten, a Drususa se neće postavljati

Buka koja se podigla u njemačkoj štampi, na glas da će u Bozenu biti skinut spomenik trubaduru Walteru von der Vogelweide, a na njegovo mjesto da će biti postavljen rimski vojskovođa Drusus, izgleda da će svršiti kompromisom. Tako se čini po pisanju službenog »Giornale d'Italia« od 17. marta. Toga dana izšao je kurzivan članak pod naslovom »Attorno a un monumento», koji znači uzmak Talijana u tom pitanju.

Buka koja se podigla u njemačkoj polemičari moraju da uvide da u talijanskom Bolzanu nije postupano sa spomenikom jednog neslavnog pjesnika gore nego sa spomenicima u drugim gradovima Italije, i to sa spomenikom jednog slavnog kralja i sa spomenicima herojskih talijanskih kondotjera.«

»Giornale d'Italia« je službeni list talijanske fašističke vlade.

KAZENSKE PREMETITVE FAŠISTIČNIH VZGOJITELJEV IZ AJDOVŠČINE

Gorica, marca 1935. (Agis). — V Ajdovščini so se v zadnjem času izvrišile velike izpremembe v osebah, ki so bile na vidnih mestih in v vodstvu raznarodovalnega dela. Pisali smo že o Dobroboju in o njegovih zanimivih pastirskih dobi, danes pa bomo poročali o dveh novih do zdaj še ne znanih, a nič manj, »slavnih« možeh.

Pred kratkim je namreč bil premeščen učitelj Carlucci, učitelj in upravitelj sole z ženo učiteljico. Ta se je udejstvoval kot vsak italijanski učitelj pri nas, pri vseh mogočih fašističnih ustanovah, zlasti pa je bil živahan tam, kjer je bilo kaj denarja. Končno so preiskave ugotovile precešnje primanjkljaje, zlasti pri rdečem križu, društvu »Iulia Redenta« in moral je kmalu nato pobrati šila in kopita ter oditi nekam v notranjost Italije.

Kakor pripovedujejo, je bil premeščen v tak zakoten kraj, da ne more niti spraviti pohištva po pošteni poti v svoje novo stanovanje. Imenovani je bil v svojem delu zelo podel človek Skodoval je kjer je le mogle. Dohodkov je imel skupaj z ženo mesečno okoli 1.500 lir, a kljub temu ni svojih služkinj, ki so bile seveda domaćinke, izplačeval ali pa jim je dal le po 40 lir mesečno.

Kar je pa najbolj važno, se ima župnik Fon za svoj izgon iz Ajdovščine največ zahvaliti temu človeku.

Carlucci je tudi tisti, ki je g. župnik ob odhodu iz Ajdovščine organiziral »mačjo muziko«. Tesno in v najbolj prisrčnih odnosajih je bil z bivšim ajdovščkim ballskim kaplanom Tagninom in nemalo si je prizadeval, da bi ga ohranil za Ajdovščino. V šoli sta oba popolnoma nečloveško postopala z našimi otroci, jih pretepala in na vse načine mučila, kljub temu da je to po didaktičnih pravilih prepovedano. Dokler je bil Fon župnik je bil najbolj vnet kristjan in je najbolj pridno hodil k maši. Ko pa je prisel kaplan Tagnin ni čutil več potrebe in ga pri maši ni bilo več videti. Brez dvoma je imel nalogo nadzirati župnika Fona.

Carlucci si je dalje pridobil veliko zaslugo za italijanizacijo ajdovščke osnovne osemrazrednice. Bil je tako več let zagrinjal nasprotnik vsega našega življa in kjer je le moglo prizadejal neprjetnosti našim ljudem.

Ni čudno torej, da ga je moralno občinsko oblastvo s silo pregnati iz šolskega stanovanja in kraja, kjer je po svoji mili volji počenjal skoro kar je hotel. V Abruci gotovo ne bo mogel več tako pretepati otrok in jih siliti, da mu bodo nosili jajca, masla itd. brezplačno. Tudi ne bo mogel siliti otrok, da mu bodo lovili ptice, kot je to delal v Ajdovščini. V ilustracijo njegovega značaja naj povemo še to, da so mu moralni otroci ulovljene vrabce, lastovice in druge ptice pred njim ubijati.

Malo večje smolo kot Carlucci pa je imel uradnik na delavskem sindikatu Pedezzi.

Ta mož je stanoval sicer v Lokavcu, kjer je bila žena učiteljica, a uradoval je v Ajdovščini. Radi nerdenosti pri razdelitvi in oddaji dela je bil odpuščen za vedno iz službe in izključen iz fašistične stranke, žena pa je bila premeščena nekam v Kalabrijo.

Ta mož je klical delavce iz notranjosti Italije, domaćine pa podil domov in jim grozil z orložniki, če so se kolikor obotavljali pred uradom. V delo je vzel edino le Lokavce, ker se jih je bal, da ga ne bi na poti domov napadli. Kdor je hotel dobiti delo pa je brez drugega moral pristati šunko ali košaro jajc, masla in sličnega, kar si je seveda odtrgal od ust. Prijejal je vsemogče skupne izlete delavstva v Gorico

V ITALIJI SO CENE VSAKDANJIM POTREBŠINAM POSKOČILE

Trst, 2 aprila 1935. — (Agis). — V zadnjem času so cene vsakdanjim potrebskim nenačoma poskočile, nekaterim manj, drugim več. Te cene je dočila intersindikalna komisija. To dejstvo je zbudilo med prebivalstvom veliko razburjenje in poleg tega vsemogoče komentiranje. Fašistični krogi so vseledi v precejšnji zadregi in hočejo na vse načine zatreti govorice in komentarje — govor se zlasti, da je to v zvezi z vojno v Abesiniji — in obožujejo razsirjevalce kot protinacionalne elemente. »Tribuna« iz Rima je prinesla o tem pomemben članek, ki so ga na to prinesli tudi mnogi drugi fašistični časopisi. Znano je, da so fašisti mnogo ozirajo na javno mnenje in zato hočejo preprečiti na lep ali grd način vsko gibanje, ki bi količaj napravilo ost proti stanju, zlasti sedaj, ko so najbolj potrebeni pomoči in zaslombe na vseh straneh. Novo povišanje cen pa je poslabšalo že itak slabi položaj in še bolj otežkočilo življenje preprostemu ljudstvu.

ZIVEZNE NAMIRNICE U SLOBODNOJ ZONI POSKUPLJUJU

Rijeka, marta 1935. Sve živezne namirnice su u slobodnoj zoni u toku zadnjih dana znatno poskupile. — Govorka se u ukinuću slobodne zone — Izgleda, da će do toga i doći, ali će privilegije, koji su dani ovom teritoriju, postavljanjem slobodne zone postepeno oduzimati, dok se sasvim ne izjednači stanje sl. zone sa stanjem u unutrašnjosti. Razumljivo je, da se to radi zato, da se kod stanovništva ne izazove još veće nezadovoljstvo, nego što jest sada dok i postoji slobodna zona. — (sag)

CENE ŽIVIL V GORICI

Prinašamo seznam cen najpotrebnijih živil, katerega je določil posebni fašistični odbor za goriško mesto kot najnižjega in zato so resnične cene nekaterih živil več ali manj dražje.

bela moka št. 0	L 1.60
bela moka št. 1	L 1.50
koruzna moka	L 0.80
testenine (navadne)	L 1.90
fizol	L 0.90
domača slanina	L 5.60
slanina boljše vrste	L 6.—
oljčno olje, II vrste	L 5.40
riž	L 1.25
govedina brez kosti	L 4.60

(Agis)

TALIJANSKE TVORNICE ORUŽJA RADE

»Giustizia e Libertà« javlja: »Talijanske tvornice, koje izradjuju ratni material, morale su narediti svojim radnicima i činovnicima, da, pod pretnjom teških kazna i uz zakletvijo, ne će govoriti čak niti u svojim familijama ono što vide u tvornicama.«

LESENE BARAKE ZA ABESINIU

Gorica, aprila 1935. — (Agis). — Ajdovski podjetnik in podešči Rizatto je določil naročilo od vojaških oblasti za napravo in dobavo 30 leseni, zložljivi barak. Po samezna baraka bo dolga okoli 45 m in 8 m široka ter bo vsaka stala 18.000 lir. Obenem je dobil tudi nalog za dobavo 15.000 komadov neke vrste praktičnih stolic. Barake kot stolice morajo biti gotove v najkrajšem času in odposlane v Abesinijo.

SPREMANJE ZA AFRIKU I TRST

Iz Italije stizavaju glasovi, da je spremanje za Afriku delovalo nešto na uposlenje radnika, jer rade više načrto tvornice ratnog materijala. I u Trstu se to osjeća u toliko, što je vlast odredila, da se u Trstu izgradi tri stotine baraka dugih 30 metara za Afriku. Dobili su posla neki drvodjelci. Inače javljaju iz Trsta, da je hrana poskupila osjetljivo.

ITALIJA GRADI VELIKU RATNU MOR-NARICU.

Povodom budžetskih izvještaja u parlamentu podstajnik u ministarstvu mornarice admirал Cavignari u svom je govoru naglasio, da dok god se ne bude našlo jedno drugo sredstvo za uredjenje medjunarodnih odnosa Italija mora izgradjivati svoju ratnu flotu, jer je flota najbolje sredstvo za učvršćivanje ugleda jedne nacije u svijetu. Italija ne može primiti nikakvo rješenje po kojem bi se ukinuli veliki linijski brodovi, jer bi Italija bez tih brodova postala državom drugoga reda. Zbog toga se vlada pobrinula da se talijanska flota pojača i usavrši. U gradnji su dva velika superdreagnoutha svaki od 36.000 tona. Ovi dreagnouthi će se zvati »Litto-rio« i »Vittorio Veneto«. Osim toga popravite se i iz temelja rekonstruirati druga dva dreagnoutha »Cavour« i »Giulio Cesare«. U gradnji se nalaze krstaši »Duca di Aosta«, »Montecucoli«, »Attendolo«, »Eugenio di Savoja«, kao i »Duca degli Abuzzi« i »Garibaldi«, koji će biti porinuti u more početkom iduće godine. Grade se i 4 velika razarača, 10 torpiljarki, 9 velikih podmornica i 5 velikih remorkera.

PRED PETNAEST GODINA PAO JE FAŠISTA TREVISAN

Dne 7. o. m. prošlo je trinaest godina otkako je pao u Trstu na Svetom Jakovu u jednom sukobu fašista Mario Trevisan. Fašistička štampa sječa se tog datuma i obara se na ondašnje slaveno-komunističke bande.

TALIJANSKO - ABESINSKI PREGOVORI SU PREKINUTI

Abesinija je spremna na rat

London, marta. Havas javlja iz Rima, da je jedna visoka ličnost izjavila da su zaista izmedju Italije i Abesinije neposredni pregovori prekinuti. Službeni krovovi tumače član 5 talijansko-abesinskog sporazuma iz god. 1923 kao mogućnost direktnih pregovora mirenja i arbitraže, to se smatra da iako neposredni pregovori budu prekinuti ipak ostaje mogućnost mirenja.

PRVA ABESINSKA RATNA ZASTAVA PREDANA JE MUSSOLINIJU

Rim, 3 aprila. Guverner Somalije Mauricio Reva je predao predsjedniku ministarskog savjeta Mussoliniju ratnu zastavu, što su ju Abesinci izgubili pričuvati poznatog incidenta u oblasti Ual Uala. Ta će zastava biti smještena u kolonijskom muzeju.

ONI, KOJI SU ZAVRŠILI VOJNU SLUŽBU NE PUŠTAJU SE KUĆI

Službeni list »Gazzetta Ufficiale« objavio je dekret, prema kojem oni vojnici i oficiri i podoficiri, uopće svih prednjih vojske, koji navršuju rokove svoje službe, ne mogu biti otpušteni, nego ostaju i dalje u službi dok ne izide dekret, kojim se ponistišavaju ove mjeri zbog priprema u Abesiniju. Godina 1913 imala je ovih dana biti puštena, jer je navršila službovanje, ali poslije ovog dekreta ostaje i dalje pod oružjem.

MOBILIZACIJA OFICIRA I PODOFICI- RA BEZ OBZIRA NA GODIŠTA

»Giustizia e Libertà« javlja da se u Italiji vrši mobilizacija svih nižih oficira i podoficira bez obzira na godišta. Svi specijalisti pozivaju se u vojsku.

VELIKI POPULARITET VOJNIM PRIPREMAMA

O velikim vojnim pripremama Italije govoriti se sasvim otvoreno u parlamentu i senatu, a dnevni listovi donose o tome čitave stranice i veličaju Mussolinijeve odluke. »Giustizia e Libertà« piše: »Čudno je, da u vrijeme kad ostale države vrše vojne pripreme bez riječi o tome, samo Italija osjeća potrebu da to stavlja na veliko zvono. Ona je od onih koji živjeđaju noću da bi začajili svoj strah.«

NEMA ODUŠEVLENJA

Vojska polazi dnevno za Afriku. U talijanskim lukama ukrcavaju se vojnici na brodove, koje nije moguće sve zabilježiti. Fašistička štampa piše o velikom entuzijazu vojnika, koji su poslani u Afriku i o velikim manifestacijama naroda, koji prati vojnike. U jednom pismu iz Torina, koji objavljuje »Giustizia e Libertà« rečeno je međutim ovo:

»Jedan prijatelj, koji je došao nedavno iz Luke pričao mi je da je sreco nekoliko transporta divizije »Gavina«. Ali gdje je entuzijazam! Lica produžena, oči svetle od suza: kozna kuda idemo? Nećemo se vratiti više!«

JEDAN FANTASTIČAN INCIDENTAT NA ABESINSKOJ GRANICI

U poslednje vrijeme zabilježena su dva nova incidenta na abesinskoj granici: ono o stotinu deva i ono o puškarjanu 24 marta. Taj drugi incident nešto je suviše fantastičan. Dogodio se na granici Eritreje i Abesinije oko Omagera, 300 metara od granične linije. Sukobilna se talijanska patrola, koja se sastojala od dva čovjeka, to jest od jednog vicebrigadira karabinjera i jednog vojnika urodjenika, s grupom od 400 (!) abesinaca. Tako javlja fašistička štampa. Ranjen je urođenik talijanskog vojnika, a vicebrigadir je uspio da (navodno!) rastjera 400 abesinaca koji su ostavili na terenu jednog mrtvog, dvije puške i 60 patrona...

KAKO JE EN SAM ITALIJANSKI KOR- PORAL POGNAL V BEG 300 ABESIN- SKIH VOJAKOV.

London, 3 aprila. Abesinsko poslaništvo je danes izdalо uradno poročilo o incidentu na meji med Abesinijo in Eritrejo, ob priliku katerega se je baje enemu italijanskemu vojaku, ki ga je spremiljal še en domaćin in ki se je skrival za velikim mrvljiščem, posrečilo pognati v beg 300 abesinskih vojakov. Dejanski potek dogodka pa je bil sledeči:

Abesinski meji najbliža talijanska straža Umhanger v Eritreji je sporocila Abesincu Tesani Engueda na drugi strani meje, do hoče od njega kupiti dve puški. Tesana Engueda je po noći dne 23. marca skrival prekoračil mejo s svojim služiteljem, da odda talijanski straži, ki se je nahajala na drugi strani reke Setit, obljubljeni dve puški. Tesana Engueda je res našel Italijana in njegovega sluga Ascarija, domaćina iz Eritreje, ter oddal obe puški in spreljal denar zanje. Ko se je Tesana Engueda vračal, da je talijanski vojak iz zasede ubil, njegovega sluga pa je s streloškim ranil služitelj Italijana. Oba služitelja sta bila od obesinskih vlasti arretirana in bodo oblasti sedaj zahtevale kazneni postopek proti ubijalcu, ki se nahaja še v Eritreji.

ŠEOFVI TAJNE »OVRE« POLICIJE KOD MUSSOLINIJA

Fašistička štampa je donijela komunikate, da su svi šefovi tajne fašističke policije »Ovre« bili pred Mussolinijem na rapportu. »La Giustizia e Libertà« kaže, da je Mussolini dao »Ovre« upute, kako će djelovati u narodu, da ne bi nezadovoljstvo zbog Abesinije postalo opasno za režim.

SARDINSKA DIVIZIJA ZA AFRIKU A OSTALO ZA BRENNER

Rim, 2 aprila. Iz službenog izvora tvrdi se da divizija u Cagliariju na Sardiniji, koja je mobilisana prošlog petka, prema izjavi generala Baistrocchia ima da se drži kao rezerva za eventualnost da bude potrebno upućivanje pojačanja u Afriku. Izgleda da talijanski generalštab smatra da su: odbrana sjeverne granice, zadržavanje pod zaštitom klase 1913, i mobilisiranje klase 1911, sa grupama oficira starijih klasa, potpuno dovoljni za održanje talijanske sigurnosti prema inostranstvu.

POJAČANJE SJEVERNE GRANICE

Rim, 2 aprila. Primjećuje se da su vojnici i oficiri iz planinskih predjela, koji su istrenirani za alpinske manevre, već detaširani od svojih prvočasnih jedinica i upućeni u oblast Brenera. To je bio razlog što se vjerovalo da je izvršena specijalna mobilizacija u tome sektoru.

CIVILNO STANOVNISTVO DOBIVA PLINSKE MASKE

Rim, 2 aprila. Na posljednjoj ministarskoj sjednici prihvaćen je jednoglasno dekret kojim se propisuje organizacija dijeljenja maski protiv otrovnih gasova civilnog stanovništva.

DE BONO KOMANDANT VOJSKE U ISTOČNOJ AFRICI

Talijanski general de Bono imenovan je od vrhovnog vojnog vijeća za vrhovnog zapovjednika vojnih snaga u Istočnoj Africi. Komunike dodaje, da je istovremeno general Gabba imenovan šefom generalštaba, dok general Pirzio Birola postaje zapovjednikom talijanskih kolonijalne vojske, koja se sastoji iz urođenika talijanskih posjeda u Istočnoj Africi. Unazad nekoliko mjeseci general de Bono bio je imenovan visokim komesarom za Istočnu Afriku, dok sada osim toga postaje i vrhovnim zapovjednikom svih vojnih snaga u talijanskim kolonijama.

VOJNICI SU OSLOBOĐENI OD PORE- ZA, POMOC FAMILIJAMA VOJNIKA ITD.

Rim, 4 aprila. Odlučene su nove mjere u korist mobilisanih vojnika: oslobođenje od plaćanja neposrednih poreza, moratorijum za dugove u izvjesnim slučajevima, pomoć porodicama mobilisanih, itd. Sve ove mjeru daju utisak da je zemlja pod oružjem, i da može u svakom slučaju da preduzme sve potrebne mjeru.

I VELIKA BRITANIJA PROTIV ABESINIE

PROVALA ABESINACA NA TERITO- RIJ UGANDE I KENIE

Paris, 1. IV. Ovamo su stigle alarmantne viesti o položaju na granici Abesinije i britanskih kolonija Kenie i Ugande. Prema tim vijestima jedna jaka banda Abesinaca prodrla je na teritorij tih kolonija u svrhu pljačke. Jer dan britanski vojnički odred stupio je s njima u borbu, pa je bilo žrtava s obje strane. Kakav je konačni rezultat ove borbe nije poznato. Zaključuje se da su Abesinci postali aktivni i prema britanskom kolonijalnom teritoriju, pa su stigle viesti o tome, da se primjećuje kretanje abesinskih banda i na granici britanske Somalije. Zbog toga je Velika Britanija počela slati hitna pojačanja u istočnu Afriku, prije svega u britansku Somaliju, kuda je već stiglo nekoliko bataljuna strijelaca.

ENGLEZI OČEKUJU RATNI SUKOB.

London, marta. U Britanskoj Somaliji obustavljen je odsustva britanskih oficirima. Ova je mjeru opreza preduzeta zbog vanredne situacije na talijansko-abesinskoj granici.

RATOBORNO RASPOLOŽENJE U ABESINII

London, 3 aprila. »Daily Telegraph« javlja da Adis Abebe da se položaj u Abesiniji jako pogoršao. Zavladala je velika nervosa zbog glasina o novim pograničnim sukobima. U stanovništvo vlasta veliko ogroženje i ratno raspoloženje. Dopisnik tvrdi, da se u Abesiniji otvoreno vrše pripreme za rat.

Proširelo su se glasine, da su francuske kolonijalne vlasti u Džibutiju začrle veći transport municije upućen Abesiniji.

ŠTO JE RAT PO FAŠISTIČKOM SHVAĆANJU

Fašistički list »L' Universale« piše: »Jedan transalpinac (to je bio Laval op. ur.) rekao je, da su ratovi smrt civilizacije. Fašistički instinkt odgovara, da su ratovi majke civilizacije.«

osam stotina stanovnika živi u kolonijama, koje je Italija dobila od Francuske

U francuskem parlamentu ratificiran je Rimski sporazum izmedju Francuske i Italije. Glasovali su skoro svi poslaniči, osim komunista, za taj sporazum. Prije glas

SVJETSKA ZAJEDNICA JUGOSLAVENA IZVAN GRANICA

NA KONFERENCIJI U ZAGREBU OSNOVANO JE RADNO UDRUŽENJE SVJETSKO ZAJEDNICE JUGOSLAVENA, KOJE BI IMALO DA ORGANIZUJE 2 I POL MILIJUNA JUGOSLAVENA, KOJI ŽIVU IZVAN DRŽAVNIH GRANICA

U Zagrebu, 1 aprila.
U nedjelju 31 marta o. g. održana je u Zagrebu u klupskoj dvorani Hotela Esplanade zajednička konferencija predstavnika svih udruženja u Kraljevini Jugoslaviji, koja se bave brigom za naš narod van granica Jugoslavije, ili za pojedine njegove ogranke, te društava, koja okupljaju povratnike ili prisiljenike iz tih ogrankaka. Zastupani su bili slijedeći savezi i društva:

Banovinski odbori Jugoslovenske Matice u Zagrebu i Splitu, Savez organizacija iseljenika u Zagrebu, Savez emigrantskih udruženja iz Julijanske Krajinе u Beogradu, Središnjica Branibora u Ljubljani, Družba Sv. Rafaela za iseljenike u Ljubljani, Družba Sv. Cirila i Metoda u Ljubljani, Klub Koroških Slovenaca u Ljubljani, Manjinski Institut u Ljubljani, te Gospojinski odbori Jugoslovenske Matice i Organizacije iseljenika u Zagrebu.

Svrha ove konferencije bila je, da sva ova društva ispitaju mogućnosti zajedničkoga rada za svestranu i sistemska akciju u pravcu što bolje pozivljanja svih narodnih ogrankaka u inostranstvu sa materom zemljom.

Konstatovano je, da izvan granica Kraljevine Jugoslavije žive do dva i pol milijuna Hrvata, Srba i Slovenaca i da Jugoslavija spada medju one zemlje u Evropi, koje imaju najviši procenat svoga naroda izvan svojega teritorija. Kako međutim ne postoji između matere zemlje i toga širom Evrope, Sjeverne i Južne Amerike, Australije, Nove Zelandije i Afrike rasjedanoga našega naroda potrebna kulturna i nacionalna povezanost, to su na konferenciji predstavljena društva i savezi zaključili, da sjedine svoje sile i obrazuju »Radno udruženje za Svjetsku zajednicu Jugoslovena«, sa sjedištem u Zagrebu. Razpravljena i prihvaćena su pravila za to Radno udruženje, i zaključeno je, da se odmah osnuje biro udruženja; da se spreme informative publikacije i niz predavanja, te da se preduzme akcija, da se sve kulturne ustanove i društva, sva štampa, privredne korporacije, te sokolski i svi sportski savezi u materi zemlji upoznaju sa zadaćama stvoreno-ga Radnog udruženja i one pridobiju za suradnju u svim pravcima narodnoga života; da se pristupi organizovanju jedne preglede izložbe o našem svijetu u tudjini i da se tako spremi sve što je potrebno za organizovanje jedne sveopće Narodne Zajednice Jugoslovena u svijetu.

Gornja društva i savezi kao članovi osnivači Radnog udruženja izvršile odmah i njegovo konstituiranje, te su u upravni odbor izabrana slijedeća gospoda:

Pretsjednik: Milan Marjanović, književnik Zagreb; potpremstednici: Dr. Živojin Petrić, advokat Zagreb, dr. Ivan Marija Čok, advokat Beograd, dr. Lavo Čermelj, profesor Ljubljana i Rikard Katalinić Jeretov, književnik Split; glavni tajnik: Hinko Sirovatka, direktor Zagreb; pomočni tajnici: Ante Ivezša, drž. čin. Zagreb i dr. Jože Dekleva, koncipijent Ljubljana; blagajnik: Dragutin Micić, pukovnik u m. Zagreb; pomočnik blagajnika: dr. Miran Kajin, banovinski savjetnik Zagreb; odbornici: dr. Ante Pavelić, senator, dr. Fran Brnčić, advokat, Baković Marko, tvorničar, barun Arthur Benko-Grado, književnik, Ambrož Stričić, publicista, Ivan Stari, privatnik, Paula Erber, supruga gradonačelnika, Ljuba Grabarić, supruga banskog savjetnika, svi iz Zagreba, Ivo Lupis-Vukić, publicista Split, Ivo Višnjevec, Zorman Vinko, ing. Janko Mačkovsek, Andrej Uršić, pater Kazimir Zakrajsk, dr. Julije Fellaher i Franjo Uršić, svi iz Ljubljane, dr. Mario Krmpotić, pretsjednik centra, odbora za posredovanje rada, i Josip Mohorovičić, činovnik, oba iz Beograda; zamjenici odbornika: Dr. Aleksandar Stuhlofer, advokat, arh. Ivo Marčelja, Milostislav Bartulica, publicista, Janko Nežić sudbeni vijećnik, Abais Halepović, advokatski pripravnik i Marković Lena, svi iz Zagreba, dr. Slavo Fornazaric, advokat Maribor i dr. Jakov Rebernik, Ljubljana; nadzorni odbor: dr. Fran Novak, advokat Ljubljana, prof. Josip Demarin i Ante Čeh, priv. činovnik Zagreb. Zamjenici: Fran Baf, školski nadzornik u m. Josip Širotić, učitelj Zagreb, prof. Fran Grafenauer, Ljubljana.

Do obrazovanja stalnoga biroa Radnoga udruženja davaće će potrebna obaveštenja ova gospoda: U Zagrebu: Hinko Sirovatka, Hatzova 12, III, tel. 97-25. U Beogradu: dr. Ivan Marija Čok, Birčaninova 20, tel. 23-5-83. U Ljubljani: Dr. Jože Dekleva, Društvo Branibor, Selenburgova 7, II u Splitu: Rikard Katalinić Jeretov.

RAZBURJANJE BREZ POTREBE

Trst in demografika politika

Trst, 24 marca 1935 (Agis). Popolo di Trieste z dne 23 t. m. se luduje nad tem, češ kako so se mogli Tržačani spozabiti tako na svojo bodočnost — na otroke. Zopet priklicuje iz spominov stare razmere, veliko boljše nego sedaj, ki so vladale v tem pogledu. Prej so se Tržačani veseli vsakega novorojenčka in videli v njem »un nuovo difensore della terra, che Roma aveva affidato ai triestini, perché la conservassero all'Italia«... (novega branitelja zemlje, ki jo je Rim zaupal Tržačanom, da bi jo ohranili Italiji). Citirajmo njegovo razočarenje in razburjanje:

»Kako je sploh mogoče, da se isti mestani (Tržačani), ki so preje žrtvovali tudi najdražje za domovino, sedaj odkrižavajo odgovornosti za nova življenja v družini? Kakšen sramoten egoizem se je zagrizel v tržaško dušo in jo dovedel, da se je toliko spozabila napram sebi, prednikom in domovini?«

Odgovora na ta razburljiva vprašanja ni tako težko najti.

Za razširjenje šolskega radija na Goriškem

Gorica, 27 marca 1935 (Agis). Federalni tajnik je izdal okrožnico na vse mladinske vzgojne organizacije v goriški provinci, da bi se čim bolj razširila uporaba radio-aparatorov, predvsem v podeželskih šolah. Za vugled je stavil črnovrško občino, ki je postavila v vse šole na svo-

TRI MJESECA ZATVORA

Rijeka, 1 aprila 1935. Još 1933 god. bila je u Opatiji uhapšena Marija Spinčić pok. Mate iz Kastva, stara 24 godine, zato što je bila ušla u Italiju bez paša. Predvedena pred sud na Rijeci bila je osuđena na devet dana zatvora, ali samo radi toga što se nije prijavila vlastima kada je ušla u Italiju, a ne

jem področju radio-aparate. V okrožnici je bio učinkovit priziv, da je treba temu razširjanju posvetiti več pažnje. Radio na deželi bo otroke tem bolj družil in seznanjal s srečišči, iz katerih prihaja kultura in italijansko. Posebno je to važno za Julijsko Krajino, kjer so »drugorodci«.

U Južnom Tirolu je uhapšen barun von Sternbach, bivši njemački poslanik u rimskom parlamentu

Pariški »Temp« od 2 aprila javlja, da je u Brunecku u Južnom Tirolu od talijanskih vlasti uhapšen barun Paul von Sternbach, star 70 godina, bivši poslanik u tirolskom saboru i bivši poslanik Južnog Tirola u rimskom parlamentu (od 1924 do 1929).

Nedavno je njemačka akademija u Münchenu slavila baruna von Sternbacha z bog uslužbe, ki je učinil Njemuštvu u Južnem Tirolu. Misli se, da poстоje veza izmedju njegovog uvašenja in te počasti münchenske akademije. Barun von Sternbach nalazi se još u zatvoru u Bozenu.

Za kaj je Jože Jažbinšek - Jacobini poskušal izvršiti sam omor

Gorica, 4 aprila 1935. — (Agis). — V zadnji številki našega lista smo prisneli vest, da so se nekateri bolj krajši Idrijčani »prostovoljno« odločili za junaški boj na divje Abesince. Na prvi pogled se človeku zdi, da je ta prostovoljna odločitev potekla v redu in kot se sploh navadno misli o fašističnih prostovoljnih akcijah.

Toda popolnoma drugačne vtise ima človek, če ve za vse podrobnosti, ki so se dogajale ob tem »prostovoljnem« javljanju. Značilen je primer prostovoljca Jazbinška-Jacobini Jožeta znanega izdajalca in človeka, ki sproti spreminja svoje prepričanje — imenovan je bil svoječasno namreč navdušen sokol, a je po vojni spreminal mišljene kakor ga je zanašal in kakor je bolje kažalo.

Že leta 1922 je namreč postal fašist in prvi italijanec v Idriji, s čemer se ženi ter otrocih.

je vedno ponašal. Sedaj so ga hoteli za vse te zasluge odlikovati z Abesinijo in so ga pozvali, da se pokaže ne le v besedah, ampak tudi v dejanh kot velik fašist in Italijan. Prisiljen je bil torek javiti se neprostovoljno za prostovoljca.

S tem so hoteli obenem dati fašističnim drugim. Moža pa je to silno prestreslo in mu ni šlo iz glave, da bo moral končno pustiti vse in oditi v Abesinijo. Nenadoma je dne 30. marca zginil z doma in taval okrov po dolini. Šele 1. t. m. so ga našli lahko ranjenega v nemem jarku blizu Kanomilje pri Idriji. Prostovoljec je hotel takoj prej končati življenje, a se je le lahko raniil. Odpeljali so ga na dom in kmalu tudi opazili, da ni več prejšnji, ker je kazal vse znake blaznosti. Vedno in vedno ponavljala samo besedo Abesinija ter govoril o teh razmerah.

Dela na letališču pri Divaci

Kmetom so odvzeli nova zemljišča

Trst, 1 aprila 1935 (Agis). Z lepim vremenom so pričeli na letališču pri Divaci pod Vremščico z delom. Kakor znano so to letališče pričeli delati že l. 1929. Najprej so morali zravnati kamenit svet poln dolinc, da so uredili vsaj deloma nekaj prostora, sedaj pa kot zgleda nadaljujejo z delom, ker letališče razširja na vse strani. Tako bo imelo po predvidevanjih ploščino enega kvadratnega kilometra, če ne še več. Prostor so odvzeli kmetom in ga le deloma plačali. Sedaj nadaljujejo s tem odvzemanjem. Nekateri kmetje so zgubili skoraj vso zemljo, zlasti njive in pašnike. Kraj sam sicer ni bil bogat kako dobro obdelan in plodovit, vendar pa je za razmere, v katerih žive kmetje na Krasu,

TEŽKA AVTOMOBILSKA NESREČA NA BAZOVICI

Bazovica, 20 marca 1935 (Agis). — Dne 18 t. m. se je zgodila tukaj težka avtomobilска nesreča, ki je zahtevala dve žrtvi. Le golo naključje je bilo, da ni bilo več žrtv. Tega dne zvečer je velik kamion s prikolico peljal 150 q asfalta iz Reke skozi Bazovico v Bergamo. Zaradi prevelike brzine in ostrega ovinka, kriva je bila pri tem tudi šoferjeva nespretnost, je prikolica z vso silo trešila v hišo posestnika in kavarnarja Metlike in podrla zid. Na strehi ni bilo tisti čas v kavarni in drugih prostorih veliko ljudi, sicer bi imela nesreča hujše posledice, tako pa so jo nekateri skupili le z majhnimi praskami in lažjimi ranami. Izmed treh oseb, ki so se nahajale na kamionu, sta dve bili takoi mrtvi, a tretja je bila težje ranjena. Tudi hiša je trpela znatne poškodbe.

HIŠA LEKARNARJA BRELICHA ZGORELA

Trst, 29 marca 1935 (Agis). Dne 18 marca ponoči se je vnel velik požar v hiši znanega sežanskega lekarnarja Brelich. Povzročila ga je neka peč, ki je slabo funkcionirala in zanetila požar celo hiši. Tako so prihitali domači gasilci in mnogo sosedov, ki so pomagali z vsemi sili udušiti

vsak košček zemlje dragocen. Letališče leži pod hribom Vremščica in tik ob železniški progi Postojna-Trst. Ob progi so uredili primerno postajališče s skladisčnimi napravami. Vsako poletje, menda za vajo, sestavijo po nekaj hangarjev kovinske konstrukcije, ki jih pa v jeseni zopet razdarejo in odpeljajo. Na letališču je stalno vojaška straža. Ceste, ki vodijo mimo, so vse preuredili, tako da bi krajev, kdor poznava prejšnje razmere, sploho ne spoznal. Da ni to letališče namenjeno kakim trgovskim in prijateljskim svrham s sosedji, je gotovo očito. Lega sama niti od daleč ne dopušča take slutnje. Vojaški namen vseh del je jasen, čudno je le pospešeno delo v teh razmerah.

ogeni. Kjer pa niso zmogli previlejega napora, so poklicali še gasilce iz Trsta. Požar se je v kratkem času razširil na celo poslopje, tako da je bila tudi vse lekarni in laboratorijski uničena, le nekateri stvari so še v pravem času rešili. Požar je trajal pet ur in bati se je bilo, da se ne zapalijo tudi sosednje hiše. Celokupno škodjenje na 100.000 lir, ki pa je baje krita z zavarovalnino.

TALIJANSKI DRŽAVNI PRIHODI PADAJU A RASHODI RASTU

Državni prihodi Italije koji su 1929 do 1930 iznosili u milijonima lira 19.883 spustili su se 1934-35 na 17.622, a istovremeno su rashodi rasli i rasli, tako da su se od 19.668 milijona u 1929-30 god. popeli na 22.276 milijona u 1934-35, s rezultatom teškog deficitu od 4614 milijona lira.

POREZI RASTU, DUGOVI GUTAJU 25 POSTO IZDATAKA

Poreski su tereti u Italiji dosegli več maksimum i gutaju preko 102 milijarde lira in sve više rastu. Ustede dobitene na konverzijama in sanjanjem činovničkih plača nisu pomogle. Izdati za amortizacijo dugova in za kamate gutaju sve več dio budžeta i pretstavljaju več 25 posto svih izdataka.

FRANC BATJEL

60 LETNIK

Dne 27. 3. 1935 je praznoval svoj 60 letni jubilej podjetnik in tovarnar g. Franc Batjel iz Ljubljane, markantna osebnost naše emigracije. On je predstavnik tiste vrste naših izseljencev, ki so svojim bednim rojakom storili mnogo dobrega in jim pomagali in zadrgali.

Kot sin malega posestnika in mizarja je že v zgodnjih letih občutil vse težkoce in trnjevo pot življenja. Vendar krepka vipačka korenina naproti ni podlegla in njegov pogum mu je pomagal do uspehov. Iz male rokodelske obrti je z vztrajnostjo in živilo delavnostjo ustvaril lepo podjetje.

Želja po čim večjim znanjem in poznavanju sveta ga je gnala v nemški Gradec, na Dunaj, v daljni Egipt in celo v Ameriko. Domotožje je bila tista sila, ki ga je vrnila zoper domovino. Videl in spoznal je svet, zato je svojo domovino tembolj vzlabil. Ustavl se je v naši solčni Gorici. V svetu pridobljeni znanje je dobro izkoristil in njegovo podjetje je cvetelo ter se lepo razvijalo. Izdeloval je predvsem dvokolesa in njih sestavne dele. Vodil pa je tudi lepo idočo gostilnico. Toda njegova delavnost ni bila posvečena samo njegovemu podjetju, ampak v znaten meri tudi našemu narodu. Bil je soustanovitelj, odbornik in član raznih nacionalnih društev ter vnet propagator nacionalnega prebujanja našega življenja na Goriškem.

V Gorici si je našel tudi zvesto življensko družico, iz tega zakona sta se rodili hčerki Fanka in Jelica.

Ko je bila po preobratu Gorica prisojena našemu zapadnemu sosedu Italiji, je bil g. Batjel ravno radi svojega odločnega narodnega prepričanja in nacionalnega delovanja, prisiljen zapustiti to lepo mesto, kjer je doživel mnogo lepih dni in uspehov in pretrpel vse grozote soških ofenziv. Preselil se je v Ljubljano, kamor pa ni prenesel samo svojega podjetja, ampak tudi torišče svojega nacionalnega udejstvovanja. V Ljubljani sodeluje pri raznih društvenih, gospodarskih in obrtnih organizacijah in ustanovah ter na športnem polju. Med drugim je soustanovitelj in dolgoletni odbornik društva »Soča«, ustanovitelj in predsednik kolesarskega društva »Sava«, ustanovitelj in prvi predsednik »S. K. Primorje«, odbornik Obrtniškega društva itd. Itd. Naša emigracija pa je dobila v njem vnetega pobornika in podpornika.

Ob svojem 60 letnem jubileju je izdal g. Franc Batjel spominsko knjigo, v kateri pri

Naša kulturna kronika**VEĆE ISTARSKE PJESME U HRVATSKOM GLAZBENOM ZAVODU U ZAGREBU**

Pred značajnom kulturnom manifestacijom

Pjevački zbor društva »Istra« u Zagrebu priredjuje, kako je već javljeno, u srijedu 10 aprila u Hrv. Glazbenom Zavodu koncerat na kojem će izvoditi iščuvivo djela hrvatskih i slovenskih kompozitora iz Julijanske Krajine, a zatim još i »Tri vjapske narodne pesme« Emila Adamića.

Program koncerta podijeljen je uglavnom u tri dijela. U prvom dijelu izvodit će muški zbor umjetne kompozicije starijih kompozitora (Brajše, Dukića, Hajdriha i Lebana), zatim slijedi nastup solista i to gdje D. Kundić, koja pjeva Volarića i Matetića, g. R. Župana, koji pjeva Brajsu, Volariću i Zlatiću te gg. E. Molinarija i Z. Šira, koji pjevaju Zlatićeve »Istarske narodne dvopjeve«. U trećem dijelu izvodi zbor harmonizacije i obrade narodnih pesama iz Istre i Goričke i to djela E. Adamića, Brajše, Matetića i Zlatića.

Sam koncerat dat će slušačima mali uvid u razvitak starije umjetne pesme u Istri i Goričkoj, koja je ovdje reprezentirana po Brajsi i Dukiću, te Slovenscima Hajdrihu, Lebanu i Volariću, a pružit će slušačima priliku da upoznaju i noviju nastajanju istarskih kompozitora obzirom na pučku pesmu.

O Matku Brajši je naš list donio velik prikaz iz pera I. Matetića u božićnom broju. Brajša je prvi Istranin, koji se ozbiljnije bavi muzikom, komponira budnice i harmonizira narodne pesme, kojih je sakupio i zabilježio velik broj. Poznati naš književnik A. Dukić, koji se inače ne bavi muzikom, komponirao je u mladim danima melodije, koje su kasnije harmonizirane. Anton Hajdrih (r. u Ljubljani 1842, umro 1878) učio je muziku u Ljubljani i Pragu. Došavši u Trst, bavi se intenzivnije komponiranjem i podučavanjem zborova, te stiče velike zasluge za budjenje narodne misli (poznati su mu zborovi: Jadransko more, Mladini, Slava Slovencem itd.). August Armin Leban (brat Janka Lebana, rodjen u Kanalu kod Gorice 1847, umro u Gorici 1879), po zanimanju učitelj, studira muziku privatno i piše crkvene i svjetovne pesme. Po njegovo smrti, brat mu Janko izdaje njegove zborove u dva sveska. Hrabroslav Volarić (r. 1863, umro 1895), učitelj, komponirao je uglavnom pesme za glas i klavir. I Hajdrih i Leban pokazuju u svojim kompozicijama, koje su stvara-

VLADIMIR NAZOR

O SVOJOJ I TUDJOJ ČAKAVSKOJ POEZIJI

U auri Neznanke

U referatu o Antologiji nove čakavsko lirike (»Obzor« 7. V. 1914) H. veli: »... dok sam Nazor djeluje u nekim svojim čakavskim pokušajima pomalo akademski i knjižki romantično, ... Ljubić, Gervais, a napose Balota, mogu se takmiti s pjesmama Neznanke«. — Rekao bih da je to opažanje ipravno. Ja sam (već zreo čovjek i gotov stihotvorac) morao se — milom ili silom — ući u atmosferu istarske Neznanke, a Balota i Gervais (mladi i nenatriveni literaturom) iz nje sami izadješte. I čednjim, još jedva svojim, sredstvima mogu oni zato postići krupnije efekte. No, što će s njima biti kad se što je nesvesno i instiktivno istroši i iscrpi, i kada osjeće da moraju sami prohodati? Gervaisa (koji mi posla svoj novi rukopis) moradoh već upozoriti da ne padne u manir i da se ne počne hvatati skutova koji nisu više Neznančki. Balota će, nadam se, najviše ustrajati. Za Ljubića bih pak rekao da je već gotovo prekorčio granicu do koje se zrači aura hvarske Neznanke. Još korak, pa bi mu se moglo desiti što i Domjaniću. Možda bi takva nevolja bila dočekala i Galovića, toga do sada najboljega kajkavskog lirika, da je duže živio i u dijalektu dalje pjevao. — Sve se bojim da Neznančki (kao pjesnikinja) može punom pravom mjerom živjeti u svojim sinovima samo dok oni dišu u astralnom kruštu što iz nje izbija, tj. dok su oni još »djeca«. Uči, pa i vraćati se, u njezinu auru samo donekle pomaže. To se, možda, i meni zbiljno; i H-čev prigovor nije ni zašto.

Vladimir Nazor
(»Književni Horizonti«)

NAŠI SLIKARI

U Celju je izložio mariborski slikarski klub »Brazda«. Medju ostalima izložio je mnoga nova djela i naš poznati slikar tršćanskog mora Albert Sirk.

**NJEMAČKA KRITIKA
»ANTOLOGIJE ČAKAVSKE LIRIKE«**

Zagrebački »Morgenblatt« od 2 aprila donosi opširan kritički osvrт na »Antologiju čakavske lirike« iz pera poznate književnica Camille Lucerne. Taj odličan prikaz u znaku je priznanja, napisan srdačno i sa znanjem. Interesantan je njemački prevod gdje Luciferne Gervaisove pesme »Tri nonice«, s kojim ta kritika svršava.

»KNJIŽEVNI HORIZONTI« O ČAKAVSKOJ LIRICI DRAGA GERVAISA.
U zagrebačkoj književnoj reviji »Književni Horizonti« (broj 4, april 1935) izlazio je opširan kritički prikaz »Čakavskih stihova« Dragu Gervaisa. — Kritiku je pisao poznati kritičar, pisac knjige o Nazoru, dr. Stanislav Župić. Kritika je skroz vrlo povoljna i pretstavlja jedno od najlaskavijih priznanja Gervaisovoj lirici. (Naručujte Gervaisovu zbirku na adresu naše uprave, stojeći s poštarnom samo Din 12.)

POLEMICA O ČAKAVSTINI U »OBZORU«

U zagrebačkom »Obzoru« od 23 marta izlazio je jedan daljnji članak Franje Pavesića na temu »Izumire li čakavština?« On odgovara na članak Vladimira Nazora o istoj temi u »Obzoru«.

ČAKAVSTINA NA LASTOVU

Povodom sve većeg interesa za čakavski dijalekt, do čega dolazi pojavom naše čakavске poezije, piše u »Obzoru« od 29 marta u feljtonu Marko Šeparović o čakavštini na otoku Lastovu pod Italijom. On konstatuje, da elementi čakavštine žive još i danas dosta jaki i na Lastovu. U članku citira jednu svoju pjesmu u karakterističnoj lastovskoj čakavštini.

NOVA KNJIGA IVA ŠORLIJA

U Ljubljani je u izdanju »Merkura« u seriji »Izabrani spisa« izlila III. knjiga Iva Šorlija. To je zbirka novela.

**NAŠE KOMPOZICIJE
NA KONCERTU GRAFIČKOG DRUŠTVA »SLOGE«**

Na koncertu Grafičkog pjevačkog društva »Sloga« u subotu 6 aprila u zagrebačkom Glazbenom zavodu pjevat će se medju ostalima i kompozicije I. Matetića (»Brkica«) i Slavka Zlatića (»Baška je malo selo«).

NJEMAČKA BROŠURA O JULIJSKOJ KRAJINI POD ITALIJOM

U Celju je izlila brošura od 30 stranica pod naslovom »Anklagen gegen die barbarischen Verfolgungen der Kroaten und Slovenen in Italien«. Napisao ju je i u vlastitoj nakladi izdao profesor u miru i vladin savjetnik Emiljan Lilek. Taj je rad vrijedan pažnje u toliko više, kad se zna da je pisac star preko osamdeset godina i još pokazuje interes za naše pitanje te u vlastitoj nakladi izdaje brošure o Koruškoj i Julijskoj Krajini. Na nju ćemo se opširnije osvrnuti.

BROSURA SPOMINOV IZ PRIMORJA.

V Mariboru je izlila brošura Ferda Karisa »Spomini iz narodnega in sokolskega življenja«. Strani 95. Ti spomini, ki so izhajali v listku »Mariborskega Večernika«, so izlili sedaj v ponatisu v čedni brošurici. Marsikdo stare tržaške in primorske garde bo našel v Karisovih spominih že pozabljene dogodke, drugi pa bo spoznal življenje iz tistih dñih, ko so se Slovenci na Primorskem s takim uspehom borili za svoje pozicije.

KARTA SLOVENSKIH DIJALEKATA I MI

Bivši rektor ljubljanske univerze prof. Ramovž izdao je već pred nekoliko godina »Kartu slovenskih narječja«. To je bilo jedno specijalno izdanie i vrlo skupo. Sad je izlila ta karta u drugoj jeftinijoj formi, o obliku knjige. Stoji 32 dinara. Ta nasa karta interesuje, jer su na njoj specificirani i temeljito obradjeni i slovenski dijalekti Julijanske Krajine, kako ih Ramovž imenuje: »istrski«, »beneški«, »oboški« itd.

»MISEL IN DELO« O LONDONSkom PAKTU.

Ljubljanska revija »Misil in delo« u svom 7 broju donosi pored ostalog interesantnog materijala i članak našeg dra. B. Vrčona pod naslovom »Ob dvajsetincem Londonskega pakta« u kojem pisac prikazuje postanak i borbe oko Londonskog pakta i izvodi zaključke s obzirom na aktuelno stanje u odnosima Italije i Jugoslavije.

ČLAN REDAKCIJE NAŠ DR.

Član redakcije naš dr. Lav Čermelj dao je za taj broj više manjih priloga, pa tako piše o izložbi »Jugoslaven inozemstvu« u Pragu, o njemačkoj brošuri Em. Lileka o Julijskoj Krajini, te o gospodarskoj autarkiji i vojničkim pripremama Italije.

»SLOVANSKY PREHLED« O JULIJSKOJ KRAJINI.

Ta praska revija, koja prati zbivanja u čitavom slavenskom svijetu, donosi u svom 3 broju za 1935 novu kroniku dogadjaja u Julijskoj Krajini. Pisac g. J. Vuga s detaljima dokumentira tu kroniku, koja nam mnogo koristi u propagandi medju slavenskim narodima.

»ČEHOSLOVAČKO-JUGOSLAVENSKA REVJAJA I MI.

U broju 1—2 te praska revije izlazio je članak »Jihoslovane za hranicemi«, u kojoj se govori i o nama povodom prake izložbe, na kojoj je zastupana i Julijnska Krajina.

VELIKA AKADEMIJA MARIBORSKOG »NANOSA«

Emigrantsko društvo »Nanos« u Mariboru priređuje 5 aprila veliku svoju akademiju u Narodnom gledalištu. Na programu su mnoge interesantne točke našega kulturnog karaktera.

CETIRI VELIKA PRIKAZA MOTIKINOGLIKARSTVA

Za izložbu našega slikara Antuna Motike u zagrebačkoj Modernoj galeriji vlada veliki interes javnosti i publike. To je najbolja ovogodišnja izložba u Zagrebu. Štampa je donijela vrlo povoljne kritike. U »Jutarnjem listu« od 31 marta piše Ivo Šrepel, u »Novostima« od 31 marta dr. Josip Draganić, a u »Morgenblattu« od 31 marta dr. Josip Bobek. Svi priznaju veliku umjetničku budućnost.

On je već danas jedan od prvih hrvatskih slikara. — U književnoj reviji za omladinu »Mladost« (br. 8, april 1935) napisao je dr. Josip Draganić opširan umjetnički portret Antuna Motike popraćen reprodukcijama njegovih radova od djetinjstva do danas. Tu su reproducirane interesantne pazinske kajkavštine Motike.

MOTIKA U PARIZU

Naš slikar Antun Motika, inače profesor u Mostaru, dobio je veći dopust i otišao je ponovno na studij u Pariz.

PULJSKI »CORRIERE ISTRIANO« O VISOKOM NIVOU ZAGREBAČKOG TEATRA

U Zagrebačkoj operi gostuje posljednjih dana bariton Rudolf Župan. On je došao iz Pule. Doživio je veliki uspjeh kod publike i kritike. Puljski »Corriere Istriano« donosi članak o tom uspjehu Župana (Suppan). Naziva ga »baritono polese« i »artistu concittadino« i veseli se njegovom uspjehu. »Corriere«, da bi potvrdio značenje tog uspjeha, kaže da zagrebački teatar ima »tradiciju ozbilnosti i prestiža prvega reda«. Nije Zagreb, dakle, tako nekulturni kako je taj isti list mnogo puta pisao...

PREDAVANJE DRA WILFANA V MARIBORU

»Branibor« priredi 9. aprila ob 20. uri v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru predavanje: »Državne meje in narodne manjštine«. Predava g. dr. Josip Wilfan, predsednik Mednarodnega kongresa manjšin te bivši poslanec v italijanskom parlamentu v Rimu.

Predavanje o londonskom paktu v ljubljanski »Soči«

Društvo »Soča« opozarja svoje člane in prijatelje, da bo pri »Levo« ob soboto 6 aprila govoril g. dr. Branko Vrčon zgodovini londonskega paktu. Z zgodovinskega stališča nam bo orisal boje, ki so se pred točno 20 leti odigravali za zeleno mizo, ko so drugi očločali o naši usodi.

PREDAVANJE DRA ČERMELJA O KULTURNEM ŽIVLJENJU JULIJSKE KRAJINE.

V soboto 13 t. m. ljubljanska »Soča« zaključi sezono s predavanjem g. dr. Lava Čermelja, ki bo opisal kulturno življenje Slovencev in Hrvatov v Julijnski Krajini po vojni.

PREDAVANJE O SLOVANSKEM ZNAČAJU JULIJSKEGA VODOVJA.

O slovanskem značaju julijskoga vodovala bo predaval pri ljubljanskem »Taboru« g. dr. Josip Jurca v četrtek 4 aprila od 21. v kemični predavalnici na realki.

PREDAVANJE O ABESINII U SPLITU.

Splitsko Jugoslovensko profesorsko društvo održat će u petak, 5 aprila u 7.30 sati interesantno i aktuelno predavanje o Abesiniji. Predavač g. dr. Ivo Rubič, prikazat će historiju Abesinije, karakterne crte njezinih naroda, gospodarsku važnost, njezine običaje i tradicije te sve ostalo što je slabo poznato široj javnosti.

PREDAVANJE DRA VRGOČA O KORPORACIJSKEM SISTEMU

O fašističnem korporacijskom sistemu je predaval pri društvu »Tabor« v Ljubljani dr. Branko Vrgoč 28. marca. Ljubljanska Kulturno znanstvena sekcija JNAK »Edinstva« je priredila v klubskem prostoru članski sestanek s predavanjem dr. Vrčona »O fašističnih korporacijah«.

DUKICEV »HRAM« NA MADŽARSKOM

Ilustrovani literarni i društveni časopis »hetrol-het« donio je u br. 5 do 6 pjesmu »Hram« od Ante Dukića iz njegove zbirke »Od osvite do sutona«. Pjesmu je preveo poznati prevodilac i dobar poznavalac naše književnosti, madžarski pjesnik Dádus Kálmán.

KNJIGE TRŽASKE »LUČI« ZA 1935

Književna družina »Luč« je letos izdala sledeće: Dren Ivo, Z ontran groba, povest Din 15.—; Petöfi-Bévk, Krvnikova vrv, roman — ilustriral Bambi Din 15.— Te knjige imata v zalogi Jugoslavenska knjigarna v Ljubljani.

KALENDARE MOHORJEVE DRUŽBE I GORICKE MATICE ZABRANILA CENZURA

Ove je godine talijanska cenzura zabranila kalendare, koje su do sada svake godine izdavala nakladna društva Mohorjeva Družba i Goriška Matica.

ONI UČE HRVATSKI!

Akcija časopisa »Le lingue estere«

U Milunu izlazi već drugu godinu talijanski časopis za lingvističku kulturu pod natpisom »strani jezici« (»Le lingue estere«). U broju od 1 marta o. g. počinje poznati profesor Umberto Urbani objelodanjući lekcije o tečaju hrvatske konverzacije. Prije same lekcije spomenuti časopis iznosi kratke podatke o Umberto Urbaniju, za kojeg vel

IZ DRUŠTVA „ISTR“ U ZAGREBU

Na glavnoj godišnjoj skupštini održanoj dne 17. marta o. g. izabrani upravni i nadzorni odbor konstituirao se kača slijedi: Predsjednik Stari Ivan, I potpredsjednik: dr Kajin Miran, II potpredsjednik: Vižintin Željko, tajnik: Ćeša Ante, zamjenik tajnika: Božić Slavko, blagajnik: Dobrila Josip, zamjenik blagajnika: Cukon Nikola. Predsjednikom nadzornog odbora izabran je: dr Pertot Just. — Referentom za štampu izabran je Vivoda Jakov, a društvenim barjaktarom Cukon Nikola. Izabrani su nadalje u socijalni odsjek koji je najvažniji društveni odsjek: Stari Ivan, Crneca Antun, Gortan Ivan, Kirac Josip, Milić Mate, Smolica Petar i Vižintin Željko.

U djelokrugu društva »Istra« opstoji još 1) Sekcija za medjusobnu pomoć, 2) Omladinska sekcija, 3) Pjevački zbor i 4) Prosvjetni odbor, dok će se zabavni odbor birati ad hoc.

POZIV ISTRANIMA U ZAGREBU

U srijedu 10 aprila daje pjevački zbor društva »Istra« u velikoj dvorani Hrv. Glazbenog zavoda svoj koncerat. Pjevački zbor se opravdano nadi, da će svi Istrani, kojima to bude moguće doći da u dotjeranoj izvedbi daju podstrek za daljnji rad. Ulagalice (od 5 do 25 din) prodaju se do 8 aprila u prostorijama društva »Istra« (Aleksandrov trg 4) a od 8 aprila u poslovnici Hrv. Glazbenog zavoda.

IZ OMLADINSKE SEKCije DRUŠTVA

„ISTR“

Obavještavamo članove i prijatelje da se u subotu 6. ov. mj. neće održati članski sastanak radi vježbi za koncert pjevačkog zobra. — Odbor.

JOŠ IMA

NAŠIH KALENDARA

Još imamo nekoliko stotina primjera velikog »Jadranskog kalendaraka« i dječnjeg kalendarja »Soča«. Nadali smo se da ćemo prodati cijelu nakladu, i tako moći do godine dati još bolje i ljepše emigrantske kalendare, premda se čini nemogućim da bi se za cijenu od 10.— dinara moglo igdje dobiti onako veliku i ljepu knjigu kao što naš »Jadranski kalendarak«, a za 8.— dinara onako ukušan i svakom čovjeku, a naročito svakom emigrantu, neophodno potreban mali dječji kalendar »Soča«.

Budući da nije sva naklada rasprodana, apeliramo na sve naše čitatele, a u prvom redu na emigrante, da nas pomognu u našoj propagandističkoj i kulturnoj nacionalnoj akciji, i da među svoje prijatelje i poznanike rasture barem po jedan primjerak. Time ujedno koriste našoj zajedničkoj stvari, a nas pomažu u našoj akciji.

Kalendar se naručuju na: Uprava »Istra« Zagreb, Masarykova 28 II.

OBĆNI ZBOR »TABORA«

RAZGLAS

V pondeljak, dne 15. aprila 1935. od pol 20 ur bo u Ljubljani (na Vegovi ul.) u kemični predavalnicu na realki IV redni obćni zbor Delavskega prosvetnega in podpornega društva Tabor s sledećim dnevnim redom:

1. Otvoritev.

2. Poročila funkcionarjev:

- a) tajnika,
- b) blagajnika,
- c) gospodarja,
- č) načelnika socijalnega odseka,
- d) načelnika pevskega in prireditevnega odseka,
- e) načelnika dramskega odseka,
- f) načelnika izletniškega odseka,
- g) načelnika mandolinističnega ods.

3. Poročilo nadzornoga odbora.

4. Volitve upravnega in nadzornega odbora ter načelnikov odsekov in dveh očervateljev zapisnika.

5. Slučajnosti.

Pripomba: v smislu § 21 društvenih pravil bo u slučaju, da se na občinem zboru ob napovedani urri ne zbere polovica vsega članstva, občni zbor sklepčen pol ure kasneje ob vsakem številu navzočih članov z istim dnevnim redom.

V Ljubljani, dne 30 marca 1935.

(Odbor).

GLAVNA SKUPŠTINA
ISTARSKOG AKADEMSKOG
KLUBA

Pozivaju se članovi i seniori na glavnu skupštinu našega kluba za ljetni semestar, koja će se održati dne 7. aprila u 10 sati u klupskim prostorijama Trg Kralja Aleksandra 4.

PRIMORSKO AKADEMSKO STARE-
ŠINSTVO

ima svoj redni sestanek v torki dne 9. aprila od 20 ur v rezervirani sobi restavracije »Zvezda« — Ljubljana. Na dnevnom redu so vprašanja, ki zanimalo pred vsem članstvo kakor tudi celokupno našo emigracijo. Z ozirom na važnost sestanka poziva odbor svoje članstvo k polnoštevili udeležbi.

Odbor.

AKADEMIJA »NANOSA« V MARIBORU.

Društvo »Nanos« v Mariboru vabi vse narodnike Istre, da se udeležijo velike Akademije, katero priredi društvo v petek dne 5. t. m. ob 20 ur zvečer v Narodnem gledališču. Na akademiji sodelujejo vsi društveni odseki ter člani Narodnega gledališča in drugi gosti. Cene so dramske. Odbor.

U PROLJEĆE
SA NOVIM ODIJELIMA!

Izvolite doći da si pogledate naše izloge i naše skladište.
Možete svaki pojedini komad na sebi isprobati.

Naši noviteti za
ljetno:

Buret-odijelo
Din 190 — 240

Jankeri
Din 110 — 130

**Sve vrsti hlača
jeftinije!**

Koliko treba novaca da se kod nas
odjene cijela obitelj?

Mamica: Lijepi proljetni ogrtač	D 170
Tata: Praktično odijelo	D 240
Za malog Ivu njegovo prvo odijelo - lijepi kostimčić	D 70
Za Božu, koji ide već u IV. razred lijepo športsko odijelo sa pump-hlačama .	D 160
Športsku kapu za tatu i Božu i mornarsku kapu za Ivu	D 50

Ukupno Din 690

Moderni proljetni ogrtači za dame **D 170, 590**
Lijepi i jeftinje športske kape već od **D 10**

Kangarn-odijela već od
Din 490

Mornarska odijela za djecu
prije **D 250**
sada **D 200**

Kadet-mornarska odijela
prije **D 210**
sada **D 140**

Ševiot-kangarn muška
odijela već za **D 290**

TIVAR ODJELA

SPLITSKA JUGOSLAVENSKA MATICA

UČINILA JE MNOGO ZA JULIJSKU KRAJINU

Oblasni ili banovinski odbor Jugoslavenske Matice u Splitu, održao je svoju glavnu skupštinu, kojoj je prisustvovao cijeli odbor Jug. Matice u Splitu sa pretsjednikom na čelu, počasni članovi, izaslanici štampe. Skupštinu je otvorio pretsjednik g. Rikard Katalinić Jeretov, koji je pozdravio najsrdačnije sve prisutne odbornike, delegate i bivše pretsjednike. Održao je lijep govor o ciljevima i radu Matice. U svom govoru spomenuo je dalje smrt velikog Matičnog dobrotnika Mihajla I. Pupina, naučenjaka svjetskog glasa, jednog od tvoraca Jugoslavije, prijatelja velikog Wilsona, koji je svojim autoritetom i svojim memorandom, predanom 19. IV. 1919., pretsjedniku Wilsonu takoder priodonio da se je spasila barem naša Dalmacija, nažalost osim Zadra i Lastova. Spomenuto je još i smrt čestitih i vrijednih odbornika Dujma Mikačića, dr. Ante Kargotića i zauzetnog povjerenika u Slatinama Nevena Matuline. Svi se prisutni pridružile poklicu »Slava im!« — Pretsjednik Zahvaljuje štampi na njezinoj srdačnoj potpori. Na kraju svoga govora rekao je pretsjednik da danas splitski odbor radi samostalno i da će i dalje raditi i poći svojim putem, uvihek pošteno i predano u radu za našu braću izvan domovine. Svaka dobra stvar naći će Jug. Maticu u Splitu u svojem kolu. Pretsjednik predlaže zatim da se upute pozdravne brzjavke, koje su prihvaciene.

Izneseni su tajnički i blagajnički izvještaj. Jedan od gg. revizora, gradski senator g. B. Doležal, rekao je u ime revizionog odbora: Revizori su po propisima Pravila pregledali cijelo poslovanje Obl. odbora Jugoslovenske Matice u Splitu od 1. X. 1930 do 31. XII. 1934, pregledali blagajničke knjige, dokumente i kasu i našli da je sve redovito i točno vodjeno. Revizori su sudjelovali sjednicama odbora i točno pazili da se poslovni obavljaju po odredbama Pravilnika. Rad odbora bio je intenzivan i uspešan, pa se moli zbor da uzme na znanje ovaj izvještaj i dade apsolutniju upravi Oblasnog odbora Jugoslovenske Matice u Splitu za rad u VI periodu tj. od 1. IX. 1930 do 31. XII. 1934. Izvještaji, koliko tajnika toliko blagajnika, primljeni su odobravljani i dan je apsolutnij staroj upravi.

Prešlo se je na izbor nove uprave, te je izabrana ova uprava jednoglasno i aklamacionim sa g. Rikardom Katalinićem Jeretovom na čelu, kao pretsjednikom: Abramović dr. Mihovil, Aljinović Frano, Damjanović Vicko, Ercegović dr. Ante, Gamulin prof. Čiro, Grgašević Marija, Krstinić Jakov, Lavš dr. Vjekoslav, Lekić dr. Marko, Marinković Nikola, Stanger dr. Ulikse, Šestan dr. Rajko, Štrk dr. Ivo, Tarle Ivanka i Vrcan Stjepan. U nadzorni odbor su izabrani: Doležal Bogomir, Pellegrini Vilibald i Krešojević Milan. Kao delegati podružnice u Obl. odboru u Splitu izabrani su: prof. J. Gršković za Šibenik, g. A. Morović za Preko i g. Ing. A. Armand za Tivat.

Jug. Matica kroz ovu VI periodu svoja rada živo je podupirala našu braću preko granica, i svakoga našega izbjeglica koji je imao bilo kakove potrebe. U njezinoj kancelariji pisale su se molbe i pisma za bijegunce, davale preporuke za uposlenje. Matica je bila u živoj vezi sa Socij. politikom i Berzom rada.

NAŠI POKOJNICKI

Pišejo iz Karlovca: Pretekli teden smo pokopali našega člana Karla Ceja doma iz Sv. Petra pri Gorici. Pozreba se je udeležilo polno članstva z društveno zastavo. Ena članica v istrski narodni nošnji je nosila društveni venec.

V ljubljanski bolnici je nenadoma preminula rojakinja učiteljica Vilka Nepužanova, stara komaj 25 let. Pokojnica, ki je bila članica »Taborovega« pevskega zobra je bila mirna a pridna ter splošno priljubljena. Preostalim naše sožalje.

* Sporočajo nam, da je v Trebnu pri Trstu umrla ga. Marija Kralj roj. Grgić stará 70 let. Bila je zavedna žena ter je svoje tri otroke zgojila v narodnem duhu. Sin Ivan živi v Mariboru, dva sta doma na posestvu. Blagi ženi naj bo lahka domača gruda, ostalim naše sožalje.

* Sporočajo nam, da je dne 23 marca t. l. umrl v Rodiku pri Divači Franc Dujmovič, star 65 let. Pokopan je bil dne 25 marca na takmajšnjem pokopališču. Pokojni Dujmovič je bil vedno narodnjak ter vedno deloval v prid našemu narodu na Primorskem. Bil je priden kmetovalec in se je preživeljal s svojim skromnim posestvom. Imel je štiri sinove od katerih je eden doma, drugi v Ameriki, ter dva v Jugoslaviji. Zapustil je tudi vdovo go. Ano, katera bo pogrešala svojega soproga kakor tudi njegovih sinov, katerim ni bila dana prilika, da bi se od njega poslovili na zadnji poti. Zaostalim sorodnikom in otrokom naše iskreno sožalje.

PRIREDITEV V KARLOVCU

Emigrantsko društvo »Istra«, Trst, Gorica v Karlovcu prirejuje na velikonočni pondeljak tekmo v kroglanju za prvaka društva v letu 1935 pri rojaku g. Mladineu restavracija Union. Pravico do tekmanovanja imajo samo člani društva in sicer se mora vsak član prijaviti vsaj osem dni pred tekmo pri tajniku Berce-tu. Zmagovalec dobri diplome in lepo darilo. Po tekmi bo zabava. kdor je junak naj se pokaže!

DROBNE VESTI

V Mirnu pri Gorici je imenovan za začasnega občinskega komisarja kapetan Andrej Gioioso. Prejšnji »podesata« Rafael Scalettari je iz neznanih vzrokov podal demisiju.

V Sežani je priredila nadaljevalna šola za vajence v ženskem oddelku poseben »gospodinjski tečaj«, ki se je pred dnevi zaključil. Slavnost so ob tej priliki prisostvovali visoki predstavniki stranke in državnih oblasti.

V Gorici so na praznik šestnajste obletnice fašistov so položili temeljni kamen za novo veliko bolnico za jetične. To bolnico bodo sezidali v Št. Petru nasproti sedanja umobolnice. Stala bo 6.500.000 hr. (A gis.)

Gostiona Ljubljana
v ŠIBENIKU (na obali)

Izborna kuhinja, ob vsaki uri topla in mrzle jedi, prvovrstna vina, sorte za tuje, vse po najzmernejših cenah. Priporeča se cenj. izletnikom in trg. potnikom

FRANJA in ANDREJ ŽULJAN

Devetak Rudolf

slikarski in pleskarski mojster
MOSTE — Predovičeva ulica 46
se priporoča rojakom za vsa v to stroko spadajoča dela.
Solidnost zajamčena! Cene konkurenčne!